

Laboratorium: „Wielokulturowo??” w miasteczku

„Wielokulturowo??” w miasteczku: pami??, tradycja religijna, a konstruowanie to?same?ci (woj. zachodniopomorskie)

Czas trwania: 2020-2022

Prowadzcy: prof. [Magdalena Zowczak](#) [1]

Uczestnicy: Micha? Doma?ski, Gabriela Idzikowska, Aleksandra Marczenko, Anna Michalak, Filip Purga?, Karolina Szymankiewicz,

Mural – wizytówka Trzebiatowa

Miasteczka w woj. zachodniopomorskim, wyludniaj?ce si? wspó?cze?nie o?rodki gmin miejsko-wiejskich, prezentuj? si? jako „wielokulturowe”. Na tych terenach, zwanych w PRL „Ziemiami Odzyskanymi”, w wyniku Zag?ady, wojny i powojennej deportacji niemieckich mieszka?ców dokona?a si? niemal ca?kowita wymiana ludno?ci. Celem bada? by?o rozpoznanie, co kryje si? dzi? za ich „wielokulturowo?ci?”, czy posiada ona realne odniesienie w ?yciu wspó?czesnych mieszka?ców i jakie ma dla nich znaczenie.

Obserwowali?my, jakie relacje ??cz? dzi? lub dziel? potomków ró?nych grup osadników i jak konstruuj? one swoje „domeny symboliczne”. Czy ??czy je nowa, wspólna „tradycja wynaleziona” i czy znalaz?o si? w niej miejsce dla pami?ci o dawnych mieszka?cach Treptow an der Rega? Które grupy osadników znik?y, które uleg?y asymilacji, a które w kolejnych pokoleniach piel?gnuj? swój? odmiennoo?, pami?? swoich korzeni? Jak zaadaptowa?y zastan? tkank? miejsk? (np. lutera?skie ko?cio?y na potrzeby liturgii innych wyzna? chrze?cija?skich)?

?ledzili?my symbole wybierane przez grupy rekonstrukcyjne, pojawiaj?ce si? na muralach i w graffiti, w rytua?ach ?wi?towania Wieczoru Czterech ?wiec, S?siadów czy Ma?anki. Jakie traumy z przesz?o?ci ujawniaj?, jakie marzenia? Jak najstarsze pokolenie radzi sobie w sytuacji masowej emigracji dzieci i wnuków? Jakie s? przyczyny jego nostalgii za peerelowsk? przesz?o?ci??

Miejscami naszych bada? by?y Trzebiatów oraz Bia?y Bór z ich najbli?szy? okolic? (zamiast ukrai?skiego Podola, do którego drog? odci??a nam pandemia). Praktyk? etnograficzn? ??czymy z perspektyw? fenomenologiczn?, szukamy inspiracji w antropologii pami?ci i postpami?ci, antropologii religii, dziedzictwa i staro?ci; korzystamy z kategorii performansu oraz elementów metody biograficznej i semiotyki.

Tematy prac:

Na skróty

- [Dy?ury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

pocztówka

Trzeptow an der Rega. Widok na Most ?aziebny. Stara

Rynek w Trzebiatowie. Fot. M. Zowczak

Micha? Doma?ski

Nostalgiczny Trzebiatów – konstruowanie pami?ci

Poniemieckie miasteczko Trzebiatów w województwie zachodniopomorskim wesz?o po wojnie w nowy etap swojej historii, któr? pisz? kolejne pokolenia mieszka?ców — „repatriantów”, wysiedle?ców i migrantów. To tutaj, na „Ziemiach Odzyskanych”, spotkali si? ludzie nios?cy odmienny бага? do?wiadczel? i traum, reprezentuj?cy ró?ne kultury i wyznania, maj?cy jeden wspólny cel: odnalezienie nowego domu w powojennej rzeczywisto?ci. Zmuszeni byli ?y?, pracowa? i modli? si? wspólnie z obcymi dla siebie lud?mi, cz?sto o odmiennym ?wiatopogl?dzie i warto?ciach. Co wspominaj? i za czym t?skni? wspó?cze?ni mieszka?cy Trzebiatowa? Jak pami?ta si? o dawnych gospodarzach? Jak zmieni?o si? miasto po upadku komunizmu? Trudno jest zapomnie? o przesz?o?ci w otoczeniu artefaktów i ?wiadków historii. Trzebiatów jest miejscem przepe?nionym nostalgi? i t?sknot? za innymi, dla jednych lepszymi, a dla drugich gorszymi czasami.

Próba klubu Aramis w Trzebiatowskim Pa?acu.

Taniec klubowiczek z dzie?mi ze szko?y podstawowej. Fot. G. Idzikowska

Gabriela Idzikowska

Miasto seniorów. Problem staro?ci w ma?ym miasteczku

Uczestnicz?c w pierwszych spotkaniach laboratoryjnych nie przypuszczam, ?e moje badania skupi? si? na najstarszej grupie mieszka?ców. Jednak po pierwszym wyje?dzie terenowym, staro?? wyda?a mi si? tematem wr?cz oczywistym. W wyniku wysokiego odsetka migracji m?odych ludzi za prac?, zachodniopomorskie miasteczka skupiaj? du?o osób po sze??dziesi?ym roku ?ycia. W?a?nie praktyki tej grupy stanowi? g?ówny temat moich zainteresowa? badawczych. W jaki sposób jej reprezentanci definiuj? staro??? Czy czynnie uczestnicz? w ?yciu spo?ecznym? A mo?e zostali wykluczeni i zepchni?ci na margines? Jak du?? rol? odgrywa w ich ?yciu rodzina, jak zmagaj? si? z samotno?ci?? Te pytania badawcze sta?y si? fundamentem mojej pracy antropologicznej.

Obchody rocznicy Akcji „Wis?a” w 2017 roku.

Fotografia z kroniki Trzebiatowskiego oddzia?u Zwi?zku Ukrai?ców. Fotograf nieznan

Aleksandra Marczenko

„Tutaj wszyscy byli przyjezdni”. Rola pamie?ci i postpamie?ci o akcji „Wis?a” a konstruowanie to?samo?ci ukrai?skiej.

W?tki dotycz?ce polskich Ukrai?ców zainteresowa?y mnie od pocz?tku spotka? w ramach laboratorium. Pierwszy wyjazd w teren pozwoli? mi zaw?zi? pole badawcze do kwestii zwi?zanych z akcj? „Wis?a”, która wci?? stanowi? ywy, niezwykle wa?ny element ukrai?skiej to?samo?ci konstruowanej w zachodniopomorskim miasteczku. Pamie?? o niej sta?a si? jednym ze spoiw lokalnej spo?eczno?ci, a jej traumatyczny charakter doprowadzi? do zaistnienia postpamie?ci, któr? równie? mog?am wraz z grup? bada? w terenie. Wspomniane kategorie: pamie??, trauma i postpamie?? wyznaczaj? zakres mojej pracy antropologicznej.

Anna Michalak

Relacje mi?dzywyznaniowe, wewn?trzwyznaniowe i inicjatywy „ekumeniczne”

W obu miejscow?ciach, Trzebiatowie i Bia?ym Borze, dominuj? wyznania rzymskokatolickie i greckokatolickie, w obu te? mieszkaj? ?wiadkowie Jehowy. W Trzebiatowie zamieszkuj? równie? osoby wyznania prawos?awnego i ewangelicko-augsburskiego. G?ównym przedmiotem moich zainteresowa? by?y relacje, jakie panuj? w?ród wiernych w poszczególnych wspólnotach oraz mi?dzy tymi wyznaniami. W pracy poruszam równie? kwestie? tzw. ma??e?stw mieszanych.

Wn?trze cerkwi greckokatolickiej pod wezw. ?w. Piotra i Paw?a w dawnej kaplicy ?w. Gertrudy. Trzebiatów. Fot. M. Zowczak

Filip Purga?

Chrystus w wyszywance. Etniczny wymiar zachodniopomorskiego grekokatolicyzmu

Postanowi?em skupi? si? na kwestiach zwi?zanych z relacjami, jakie ??cz? to?samo?? narodow? zachodniopomorskiej mniejszo?ci ukrai?skiej oraz wyznawanej przez ni? religii. Interesowa?o mnie g?ównie to, w jaki sposób wyznanie oraz sprz??ony z nim obrz?dek wp?ywaj? na poczucie bycia Ukrai?cem, a tak?e jaki jest charakter ich wzajemnych powi?za?. By zrozumie? te zagadnienia, postanowi?em przyjrze? si? m.in. sposobowi, w jaki moi rozm?owcy wspominali dzia?alno?? Cerkwi greckokatolickiej w przesz?o?ci (g?ównie w okresie PRL-u), jak traktuj? oni symbole narodowe umieszczane w ?wi?tyniach, oraz jak postrzegaj? status j?zyka ukrai?skiego w obr?bie liturgii i osobistej modlitwy. Pomys? na przeprowadzenie tak zdefiniowanych bada? narodzi? si? w wyniku wywiadów i obserwacji poczynionych podczas pierwszego wyjazdu badawczego; zosta? on wi?c w ca?o?ci zainspirowany przez teren, w którym dane mi by?o si? zag??bi?.

Uczestniczki i uczestnicy grupy laboratoryjnej.

Do?ynki 2021 w Bia?ym Borze. Fot. M. Zowczak

Grupa laboratoryjna w centrum Trzebiatowa (po lewej

stronie cerkiew prawos?awna pod wezw. ?w. Ducha)

Karolina Szymankiewicz

Proces tworzenia kolekcji a konstruowanie to?samo?ci jednostki i zbiorowo?ci na przyk?adzie Muzeum Pa?acowego w Trzebiatowie

Temat mojej pracy laboratoryjnej wi??e si? ze zbiorem eksponat?w w Muzeum Pa?acowym w Trzebiatowie – w czasie bada? skupi?am si? na analizie zjawiska konstruowania to?samo?ci jednostki i zbiorowo?ci poprzez tworzenie kolekcji lub szczególny stosunek do niej. Pocz?tkowo planowa?am analiz? sposobu, w jaki na poszczeg?ólnych wystawach prezentowana jest wielokulturowo?? tych teren?w. Szybko jednak zauwa?y?am, ?e nie jest ona elementem bardzo istotnym dla os?b zaangażowanych w opiek? nad trzebiatowskim muzeum. Okaza?o si? natomiast, ?e nieustannie powi?kszaj?cy si? zbi?r r?nego rodzaju przedmiot?w, a tak?e sposób ich prezentacji, narzucaj? cz?sto skomplikowane relacje mi?dzy kolekcj? a pracownikami muzeum czy niektórymi mieszka?cami Trzebiatowa i jego okolic. Rzeczy te prowokuj? do opowiadania historii i odzwierciedlaj? r?ne wizje miasta. Nap?ywyj? do muzeum r?nymi drogami, przez co ekspozycje ca?y czas rozrastaj? si? i s? na nowo aran?owane. Muzeum Pa?acowe w Trzebiatowie zmienia si? wi?c nieustannie, a jak wiadomo, proces ten zachodzi tak?e w przypadku ludzkiej to?samo?ci.

Powi?zane materia?y [Laboratoria etnograficzne](#) [2]

[Laboratorium Antropologia \(nie\)r?wno?ci](#) [3]

[Laboratorium: Romowie- w stron? inkluzji?](#) [4]

Adres URL ?ród?a: <https://etnologia.uw.edu.pl/dla-studentow/studia/laboratoria-etnograficzne/laboratorium-wielokulturowosc-w-miasteczku>

Na skr?oty

- [Dy?ury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Odnosi

[1] <https://etnologia.uw.edu.pl/instytut/ludzie/pracownicy/magdalena-zowczak>

[2] <https://etnologia.uw.edu.pl/dla-studentow/studia/laboratoria-etnograficzne>

[3] <https://etnologia.uw.edu.pl/dla-studentow/studia/laboratoria-etnograficzne/laboratorium-antropologia-nerownosci>

[4] <https://etnologia.uw.edu.pl/instytut/badania/laboratoria-studenckie/laboratorium-romowie-w-strone-inkluzji>